

MÒDUL 1. POLÍTICA UNIVERSITÀRIA. LA DOCÈNCIA A LA UNIVERSITAT

*Caracterització i anàlisi de l'ensenyament en Geografia de la
Universitat de Barcelona dins del context nacional i internacional*

Meritxell Gisbert Traveria
30 de novembre de 2015
Departament de Geografia Humana
Universitat de Barcelona

ÍNDEX

1. Els estudiants i l'oferta/demanda de l'ensenyament de Geografia	3
1.1. L'ensenyament de la Geografia a Catalunya i Espanya	3
1.2. Oferta i demanda de l'ensenyament de la Geografia a la UB	4
1.3. El rendiment i inserció professional en l'ensenyament de Geografia a la UB	5
2. Estudi comparatiu entre l'ensenyament triat a la UB i en el context internacional	7
2.1 Estructura dels nivells de l'oferta acadèmica	7
2.2 El sistema d'accés	8
2.3 L'estructura del currículum dels estudis del Grau en Geografia de la UB en el context internacional	9
3. Sistema d'assegurament de qualitat i sistema d'acreditació	12
3.1 A nivell nacional: la situació de la titulació	12
3.2 A nivell de les universitat de referència seleccionades: la situació en una d'elles	12

1. ELS ESTUDIANTS I L'OFERTA/DEMANDA DE L'ENSENYAMENT DE GEOGRAFIA

En aquesta primera part es té tres objectius principals: mostrar a quines universitats catalanes i espanyoles s'oferta l'ensenyament de geografia, quines són les xifres oficials de matriculació a la Universitat de Barcelona en aquest grau i mostrar els indicadors de rendiment i inserció laboral d'aquesta carrera a la Universitat de Barcelona.

1.1 L'ensenyament de la Geografia a Catalunya i a Espanya

A Catalunya l'ensenyament de Geografia s'ofereix a sis universitats públiques, però el nom del grau i la branca on està englobat és variable. Així, per exemple, la Universitat de Barcelona, l'Autònoma de Barcelona i la Rovira i Virgili el Grau en Geografia forma part de la branca de ciències socials i jurídiques, mentre que a la Universitat de Lleida, la de Girona i l'Oberta de Catalunya a la d'Arts i Humanitats. Pel que fa el nom del grau a la Universitat de Barcelona és l'únic lloc on s'anomena Geografia, ja que a l'Autònoma de Barcelona, a la Rovira i Virgili i a la de Lleida és el grau de Geografia i Ordenació del Territori, a Girona de Geografia, Ordenació del Territori i Gestió Ambiental i, finalment, a la Universitat Oberta de Catalunya és el d'Història, Geografia i Història de l'Art. Cal dir que a la Universitat de Lleida també s'oferta un grau sota aquest mateix nom. A tall de resum a continuació es mostra la classificació dels esmentats graus per branques:

Ciències Socials i Jurídiques

- Geografia (Universitat de Barcelona)
- Geografia i Ordenació del Territori (Universitat Autònoma de Barcelona i Universitat Rovira i Virgili)

Arts i Humanitats

- Geografia i Ordenació del Territori (Universitat de Lleida)
- Geografia, Ordenació del Territori i gestió del medi ambient (Universitat de Girona)
- Història, Geografia i Història de l'Art (Universitat Oberta de Catalunya i Universitat de Lleida)

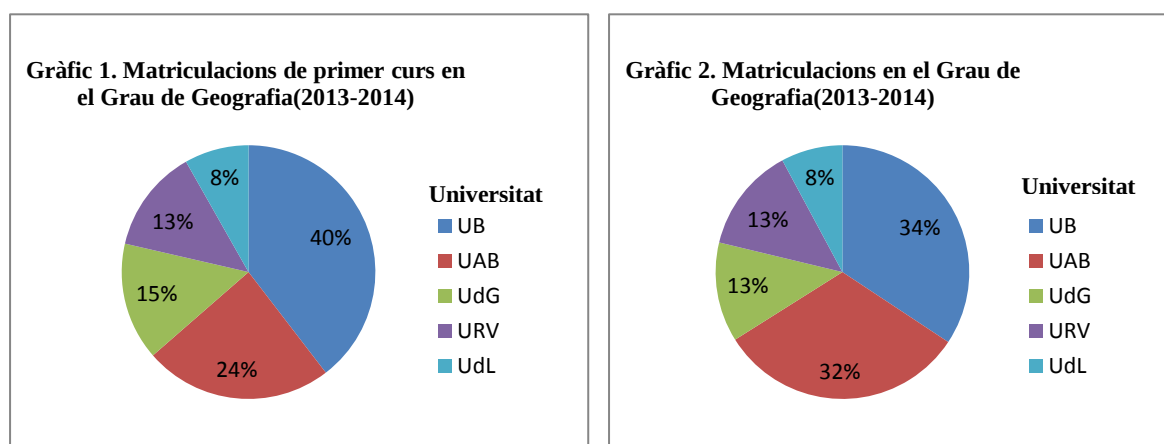
En el cas espanyol l'ensenyament de Geografia s'oferta a 27 universitats públiques. En aquest cas les diferències entre els noms dels graus també són evidents, de manera tal que, tot i que els predominants són el de Geografia i Ordenació del Territori i el de Geografia i Història, també hi ha el de Geografia i el de Geografia i Medi Ambient.

- Geografía (Universidad de Salamanca i Universitat de les Illes Balears).
- Geografia i Història (Universidad de: Jaén, La Rioja, Vigo, Alicante, Las Palmas de Gran Canaria, Pablo de Olavide, Internacional Isabel I de Castilla i UNED) .
- Geografía y Ordenación del Territorio (Universidad de: Valladolid, Oviedo, Zaragoza, Sevilla, Autónoma de Madrid, La Laguna, Murcia, Castilla-La Mancha, País Vasco, Santiago de Compostela, Cantabria, Complutense de Madrid, León i Extremadura).
- Geografía y Gestión del Territorio (Universidad de Granada i Universidad de Málaga).
- Geografia y Medio Ambiente (Universitat de València).

Per tant, en l'àmbit català i espanyol el grau de Geografia predomina sota el nom de Geografia i Ordenació del Territori o Geografia i Història i només hi ha dues universitats de tot l'estat en les que el nom del grau és el mateix que el de la UB, Geografia.

1.2 Oferta i demanda de l'ensenyament de la Geografia a la Universitat de Barcelona

Per fer aquest estudi s'han pres les últimes dades oficials, les del curs 2013-2014, que apareixen publicades a la memòria del curs de la Universitat de Barcelona i a l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya (Aqu). Així doncs s'ha pogut saber que en l'esmentat curs la UB va oferir 100 places pel grau de Geografia, la UAB 120 i la UdG i la URV 40 cadascuna. Però, segons dades de l'Aqu, el nombre d'alumnes matriculats de primer any van ser d'un total de 220 alumnes. La UB és la universitat que concentra gairebé la meitat de nous alumnes (87) seguida de lluny per la UAB (53), la UdG (33), la URV (29) i la UdL (18) (v. gràfic 1)¹. Pel que fa a el nombre total de matriculats a Geografia la xifra, del curs 2013-2014, és de 866 estudiants essent la UB la que més en registra amb 297, seguida per la UAB amb 275, la URV amb 116, la UdG amb 110, i la UdL amb 68 (v. Gràfic 2).

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya (2013-2014).

El nombre total d'alumnes amb matrícula de nou accés a les universitats públiques catalanes va ser, en el curs 2013-2014, de 39.773. Per tant, els del grau de Geografia només representen un 0,51%. Aquest percentatge és molt similar si es tenen en compte el total de matriculats a les universitats públiques catalanes, ja que els del Grau de Geografia només representen un 0,56%. Així doncs, la UB és la universitat més destacada en l'ensenyament de la Geografia, ara bé, el grau en conjunt té una representació d'estudiants molt pobra en el sistema universitari català. És important tenir en compte que en el curs 2014-2015 les places oferides per la UB es van reduir a 60 i, tot i que no es tenen dades oficials s'ha pogut saber que el nombre de matriculats va ser al voltant d'aquestes xifres, a l'igual que en aquest curs.

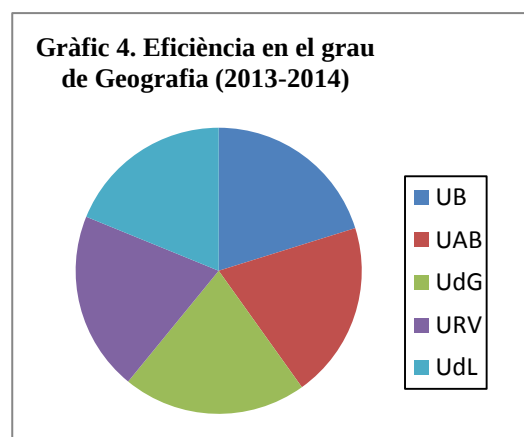
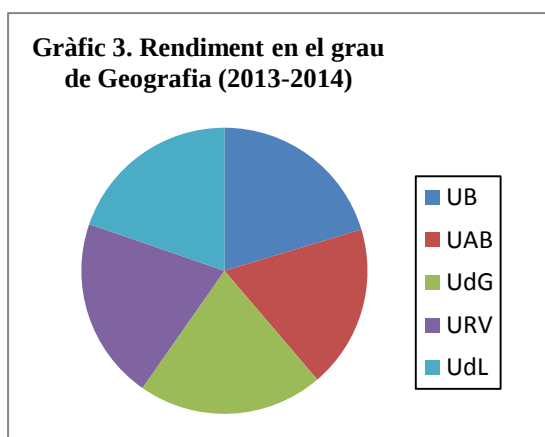
Finalment, només informar que la UB és la universitat que registra un percentatge més baix (89%) d'estudiants de nou ingrés matriculats en primera opció, essent superat per la UAB (93,55%), la UdG (100%) i la URV (92,86%).

¹ Més de la meitat dels alumnes de nou accés del grau de Geografia (66%) hi accedeixen a través de les proves d'accés universitat.

1.3 El rendiment i inserció professional en l'ensenyament de Geografia a la Universitat de Barcelona

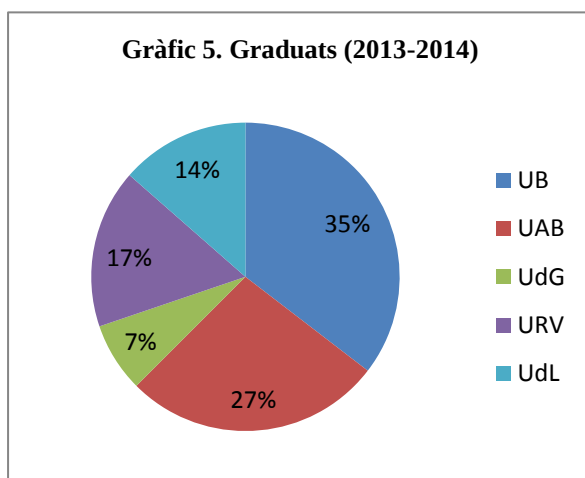
Per estudiar el rendiment del grau en Geografia de la UB s'ha tingut en compte la taxa de rendiment, la d'eficiència i els titulats del curs 2013-2014. També s'haurien pogut analitzar el percentatge d'abandonament, però l'Aqu no disposa d'aquestes dades, almenys públicament. Pel que fa el rendiment, la UB en l'esmentat curs estava per sobre la mitjana, que era del 81%, però era l'antepenúltima amb un 82,45% superant la UdL (79,92%) i la UAB (74,69%). Ara bé, la UdG (85,04%) i la URV (83,39%) estaven per sobre de la UB respecte a el rendiment (Gràfic 3).

La taxa d'eficiència la UB torna a estar per sobre de la mitjana, que era del 94,18%, amb un 95,02% essent superada novament per la UdG (97,9%) i la URV (95,38%) i estant per sobre de la UdL (88,7%) i la UAB (93,91%) (Gràfic 4).

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya (2013-2014).

L'últim ítem de rendiment a comentar és el nombre de graduats². En aquest cas la UB és la que més alumnes titulats va tenir durant el curs 2013-2014 (34), però a més, segons la memòria de la Universitat, 20 estudiants en aquest curs encara van obtenir el títol de llicenciat en Geografia. La següent universitat catalana amb més graduats va ser la UAB, seguida de la URV (16), la UdL (13) i la UdG (7) (Gràfic 5).

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya (2013-2014).

² No es tenen en compte els alumnes que van obtenir la llicenciatura.

Així doncs, amb l'estudi del segon i tercer apartat s'ha pogut veure, a banda de què el nombre de graduats en Geografia a Catalunya és molt baix, és que el rendiment de la UB en aquest ensenyament és mitja-baix. Perquè, per exemple, només un 40% dels alumnes de nou accés arriben a obtenir la titulació. A més, les dades reals de rendiments i eficiència són més favorables a les universitats amb menor nombre de matriculats (UdG o URV) que a la de Barcelona. Tot i això, una dada positiva en aquest sentit és que, segons la memòria del curs 2013-2014 de la Universitat de Barcelona, un 76,7% dels estudiants repetirien el grau de Geografia i el d'Història, mentre que un 86,3% escollirien altre cop la mateixa universitat. Una altra dada esperançadora que remet aquest informe, juntament també amb el grau d'Història, és que un 70,1% dels estudiants que varen finalitzar aquests estudis en el curs 2013-2014 van trobar feina.

2. ESTUDI COMPARATIU ENTRE L'ENSENYAMENT DE GEOGRAFIA DE LA UB I EN EL CONTEXT INTERNACIONAL

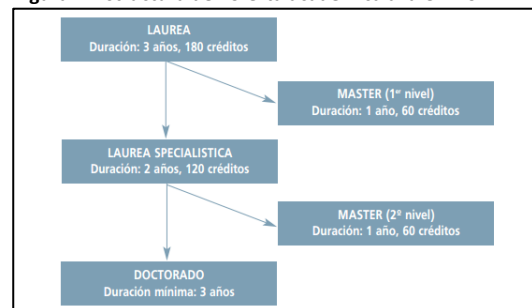
Per portar a terme la comparació de l'ensenyament de Geografia en el context internacional s'han agafat dues universitats europees, la University College London (Londres) i la Universitat di Bologna (Bologna), i una llatinoamericana, la Universidad Nacional Autónoma de México (Mèxic). És interessant saber que en QS World University Ranking by Subject del 2015 la University College London se situa en el vuitè lloc amb una nota de 90,8 sobre 100.

2.1 Estructura dels nivells de l'oferta acadèmica

A la UB el primer nivell d'estudis en l'ensenyament de Geografia és el grau. Una vegada superat els tres cursos és possible realitzar un màster. En aquest sentit l'ensenyament n'ofereix dos d'oficials, el de Planificació Territorial i Gestió Ambiental i el de Turisme Urbà. Aquests màsters, que tenen una durada d'un any, donen accés a un doctorat de tres (temps complet) o quatre anys (temps parcial), el qual porta el nom del primer dels màsters.

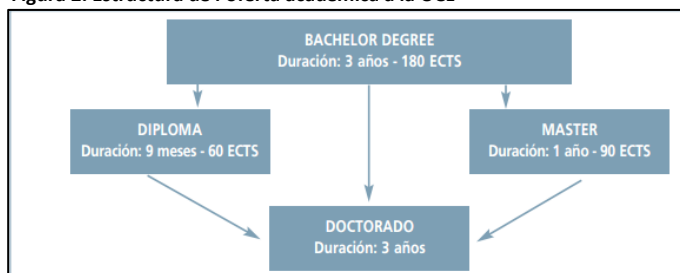
A la Universitat di Bologna (UniBo) el primer nivell d'estudis de l'ensenyament de Geografia és el grau, que per ells és anomenat "Laurea". Una vegada cursat aquest estudi tenen l'opció d'entrar a fer un màster de primer nivell d'un any i 60 crèdits CFU o una "Laurea Specialista" de dos anys (120 CFU). En aquest últim cas la UniBo ofereix el "Corso di Laurea Magistrale in Geografia e Processi Territoriali". Després de la "Laurea Specialista" és possible escollir entre fer un màster de segon nivell (1 any 60 CFU) o fer un examen d'accés per entrar a fer un doctorat de tres anys. Cal dir que l'únic doctorat relacionat amb geografia que s'ofereix a la UniBo és el de "Storia d'Europa: identità collettive, Cittadinanza e Territorio" (figura 1).

Figura 1. Estructura de l'oferta acadèmica a la UniBo

Font: http://www.aneca.es/var/media/150444/libroblanco_jun05_geografia.pdf

Figura 2. Estructura de l'oferta acadèmica a la UCL

Font: http://www.aneca.es/var/media/150444/libroblanco_jun05_geografia.pdf

A la University College London (UCL) el primer nivell d'estudis de l'ensenyament de Geografia és el grau ("Degree") amb aquest nom. Una vegada superats aquests estudis és possible cursar un "Diploma" durant 9 mesos (60 ECTS) o un màster d'un any (90 ECTS). Superats aquests estudis el següent que es pot realitzar és un doctorat que, a temps complet, s'ha d'entregar en tres anys i a temps parcial en quatre. Cal dir que quan l'estudiant està finalitzant la tesi ha de fer uns plans de presentació i uns exàmens (figura 2).

A la Universidad Nacional Autónoma de México (UNAM) no tenen un grau en Geografia sinó que encara utilitzen el sistema de Llicenciatura. En aquest cas els cursos estan organitzats per semestres i cada any està compost per dos d'aquests. Pel que fa el màster, que s'hi pot accedir una vegada cursat els quatre anys de llicenciatura, a la UNAM s'anomena "Maestria" i n'ofereixen un en Geografia que té una durada de dos anys (4 semestres) i, excepcionalment, accepten alumnes que el realitzin a temps parcial donant-los un any més per finalitzar-lo (3 anys

o el que seria igual 6 semestres). Una vegada superat el màster poden accedir a fer un doctorat al llarg de 8 semestres (4 anys) a temps complet o a 10 semestres (5 anys) a temps parcial.

Per tant, en els diversos ensenyaments de Geografia hi ha diversitat en relació a la seva estructura d'oferta acadèmica i la durada dels diferents nivells d'estudis.

2.2 El sistema d'accés

A causa de la diversitat d'aquesta informació i per tal de facilitar-ne la comprensió es presenta una taula en la qual s'exposen els diferents sistemes d'accés a grau, màster i doctorat de les universitats objecte d'estudi (taula 2).

Taula 1. Sistema d'accés als diferents nivells acadèmics

Universitat	Grau	Màster	Doctorat
UB	Nota de tall: 5 - Prova d'accés universitari - Cicles Formatius de Grau Superior - Formació professional - Prova d'accés a la universitat per majors de 25 anys - Diplomats o llicenciats en altres ensenyaments.	- Títol universitari oficial espanyol. - Títol expedit per una institució d'educació superior de l'EEES que faculti, en el país d'expedició, per accedir als ensenyaments de màster oficial - Títol aliè a l'EEES amb una homologació a un títol universitari oficial espanyol o bé la comprovació prèvia (sense homologació) de la Universitat de Barcelona que aquests estudis corresponen a una formació equivalent als títols universitaris oficials espanyols i que faculden, en el país que expedeix el títol, per accedir a estudis de màster oficial.	- Haver cursat un màster oficial i fer una sol·licitud que ha de ser acceptada per la comissió de doctorat. - En cas d'estudiants que no hagin cursat període de formació hauran de fer 20 crèdits del mòdul d'investigació del màster de Planificació Territorial i Gestió Ambiental.
UniBo	- Obtenció del cicle d'estudis anteriors.	- Títol de Grau i requisits curriculars. - Sinó es té un títol la comissió es fa una avaluació preliminar. - Si la nota del grau és inferior a 70/110 la comissió en fa una verificació de la preparació personal.	- "Laurea specialista". - Avantprojecte de tesis acceptat prèviament.
UCL	- Sol·licitud d'admissió. - Declaració personal d'evidències per l'interès per la geografia. - Domini de competències clau. - Obtenció del cicle d'estudis anteriors.	- Títol de grau en un tema apropiat. - Títol estranger d'una norma equivalent d'una institució d'educació superior reconeguda. - Sense títol de grau però que demostrin formació acadèmica en l'àmbit pertinent. En aquest cas, pot ser requerit l'aprovació d'un examen de qualificació.	- Diploma en una disciplina propera. - Màster en una disciplina propera. - Títol estranger equivalent.
UNAM	- Obtenció del cicle d'estudis anteriors amb un promig de 7 o equivalent. - Ser acceptat mitjançant concurs, que comprèn una prova escrita.	- Títol de llicenciat en geografia o disciplines properes com la sociologia, l'economia, l'urbanisme, la història, les ciències ambientals, l'ecologia, la biologia o altres ciències socials i naturals amb èmfasi en estudis socio-territorials i ambientals.	- Títol de "Maestro en Geografia" amb una mitja de 8. - Altres titulats de màster sempre i quan el currículum sigui suficient. - Avantprojecte de tesis acceptat prèviament per un professor del programa de doctorat. - Obtenció del dictamen de suficiència acadèmica del Comitè Acadèmic.

2.3 L'estructura del currículum dels estudis del Grau en Geografia de la UB en el context internacional

Durada

A la UB el grau en Geografia té una durada de **3 anys** estructurat en dos semestres l'any, és a dir que en total se'n cursen sis. Durant aquest temps els alumnes han de cursar **240 crèdits ECTS** que es distribueixen de la següent manera: 60 en assignatures bàsiques, 126 en obligatòries, 42 en optatives, 12 en el treball fi de grau i 12 més són pràctiques externes optatives.

A la UCL el grau en Geografia també té una durada de **3 anys**. Durant aquest temps han de cursar un total de 16 crèdits (**240 ECTS**), ja que un dels seus crèdits equival a 15 ECTS. Per ser més concrets la meitat són assignatures obligatòries (8 crèdits = 120 ECTS) i l'altra meitat optatives.

A la UniBo el grau en Geografia també té una durada de **3 anys**. Durant aquest temps els alumnes han de superar un total de **180 CFU** (crèdits formatius universitaris), és a dir **240 ECTS**, ja que 6 ECTS són 4,5 CFU. D'entre tots aquests crèdits 102 CFU (136 ECTS) són obligatoris, 30 CFU (40 ECTS) són activitats formatives a escollir i 48 CFU (64 ECTS) són optatives.

A la UNAM la llicenciatura de Geografia té una durada de 8 semestres, és a dir de **quatre anys**. Durant aquest temps els alumnes han de cursar 56 assignatures amb un total de **315 crèdits**. De totes elles 39, que són obligatòries, s'han de cursar del primer al setè semestre. Cal dir que tres d'aquestes assignatures poden ser escollides pels alumnes en funció de la branca en la qual es volen especialitzar. La UNAM ofereix una modalitat d'estudi a través d'internet. En aquest cas es cursa al llarg de **10 semestres**, és a dir 5 anys, i es realitzen un total de **405 crèdits**.

En resum, es pot veure com escala europea hi ha una uniformització en la durada dels estudis i els crèdits ECTS a cursar, mentre que les universitats fora d'aquest continent segueixen amb el model anterior al Pla Bolonya. La diferència rau en el nombre de crèdits obligatoris o optatius, ja que cap de les universitats objecte de comparació coincideixen.

Currículum primer any

A continuació s'exposa quines són les matèries que s'imparteixen durant el primer any del Grau o Llicenciatura de les diferents universitats objecte d'estudi en aquest treball. A més, aquelles que coincideixen d'una a una altra universitat se'ls ha donat un mateix color.

Taula 2. Assignatures del primer curs del Grau en geografia (UB)

Primer semestre	Segon Semestre
Història Econòmica i Social del Món Actual	Economia
Estadística	Cartografia General
Fonaments en Geografia Física	Estructura General del Món
Fonaments en Geografia Humana	Climatologia
Fonaments en Geografia Regional	Geografia de la Població

Taula 3. Assignatures del primer curs del Grau en geografia (UCL)

Primer any

Obligatòries	Assignatures bàsiques fonamentals (2,5 crèdits = 37,5 ECTS)
Adquisició de dades i Interpretació	Canvi Ambiental
Idees en Geografia	Sistemes Ambientals i Processos
Escriure i Anàlisi en Geografia	Geografia Global
Els estudiants que entres per la via QM* agafaran l'assignatura de Introducció als mètodes d'investigació quantitativs, en lloc d'adquisició de dades i interpretació.	Ecologia Humana: Perspectives Geogràfiques
-	Londres: Una introducció geogràfica

* Graduats amb Mètodes Quantitatius.

Taula 4. Assignatures del primer curs del Grau en geografia (UniBo)

Primer any		
Obligatòries	Ensenyament a escollir 1	Ensenyament a escollir 1
Cartografia Històrica amb laboratori	Ecologia Humana	Història Contemporània
Geografia	Geografia Cultural	Història Medieval
Geografia Regional	Geografia Urbana	Història Moderna
Literatura Italiana	Institucions de Dret Públic	Història Romana
-	-	Història Social

Taula 5. Assignatures del primer curs del Grau en geografia (UNAM)

Primer semestre	Segon Semestre
Geografia Física	Geografia Física 2 (Geologia)
Meteorologia	Climatologia 1
Matemàtiques	Cartografia 1
Pensament Geogràfic	Història de la Geografia 1
Bases Metodològiques de la Investigació Geogràfica	Geografia de la Població 1
Geografia Humana 1	Geografia Humana 2
Laboratorio de Manejo de Mapas	Estadística 1

Taula 6. Assignatures del primer curs del Grau en geografia (UNAM. On-line)

Primer semestre	Segon Semestre
Geografia General i Fisiografia	Geologia històrica i Geologia Física
Geografia Humana	Geografia de la Població
Matemàtiques	Cosmografia i topografia
Tècniques de la Investigació bibliogràfica	Practiques de Geologia i Història i Geologia Física

Per tant, com s'ha pogut veure en els anteriors requadres el pla d'estudis de primer any de l'ensenyament de Geografia més similar a la UB és el que s'imparteix a la UNAM presencialment. En canvi, el de la UB respecte a la UCL no comparteix cap assignatura, amb la UniBo només 1 i amb l'ensenyament on-line de la UNAM dues³. Cal dir que aquestes dues últimes universitats tenen una assignatura en comú, la d'Ecologia Humana, però cap de les seves matèries s'assimila a les de la UNAM.

³ Cal dir que el pla d'estudis dels ensenyaments de Geografia de la UNAM, on-line i presencial, només coincideixen tres assignatures.

Pròpia matèria

L'assignatura que imparteixo és referent als Sistemes d'Informació Geogràfica (SIG). En el grau de Geografia de la Universitat de Barcelona es cursen dues assignatures d'aquest tema, la introductòria (SIG i Teledetecció) i l'avançada (SIG Avançat). Totes dues són obligatòries (12 crèdits), però la primera s'imparteix a segon curs del grau i l'altra a tercer.

A la UCL aquest tipus d'assignatura només s'imparteix de manera optativa a segon curs (GIS and Geodemographics) i consta de 45 ECTS.

A la UniBo, en canvi, s'imparteix per primera vegada a tercer de manera obligatòria (Laboratori GIS) i consta de 16 ECTS.

Finalment, a la UNAM els SIG és una obligatòria del cinquè semestre (5 crèdits), és a dir a tercer curs de llicenciatura. A més, també hi ha dues assignatures optatives d'aquesta temàtica i de 5 crèdits cadascuna.

Per tant, totes les universitats imparteixen alguna matèria referent als SIG, però la que hi dedica més crèdits, tot i ser optativa, és la UCL. Cal dir, que la UB és la que menys crèdits dedica als SIG, però totes dues són obligatòries.

3. SISTEMA D'ASSEGURAMENT DE QUALITAT I SISTEMA D'ACREDITACIÓ

3.1 A nivell nacional: la situació de la titulació

En l'àmbit català l'Aqu porta a terme tres formes d'avaluació del sistema universitari català: el seguiment, la verificació i la modificació. En el primer cas té dos objectius: l'avaluació dels ensenyaments amb l'anàlisi de dades i indicadors i l'elaboració de propostes de millores. En el segon cas és un sistema d'avaluació previ per les propostes de noves titulacions i, finalment, el tercer s'estableix per portar canvis en el pla d'estudis. L'ensenyament de Geografia de la UB va fer aquest seguiment el 27-11-2012 i l'informe pertinent pot trobar-se a la pàgina web de l'Aqu. Aquest seguiment també es va fer en el mateix ensenyament a la UdL (28-11-2013), a la UAB (28-11-2013) i a la UdG (29-11-2013). De verificacions se'n van fer a la UdL (13-07-2015) i a la UOC (13-07-2015) i d'informes de modificacions a la UAB (15-07-2014) i a la URV (26-06-2013 i el 29-07-2015).

Malgrat aquestes verificacions, seguiments i modificacions cap de les universitats catalanes que imparteix l'ensenyament de Geografia ha obtingut el segell d'acreditació (30-10-2015). Cal dir, que l'Aqu dona aquests segells per diferenciar i posicionar nacionalment i internacionalment l'ensenyament que el rep. En aquest sentit atorga tres tipus de segell, el favorable, el d'excel·lència i el d'excel·lència amb distinció.

A escala estatal l'Agència Nacional d'Avaluació de la Qualitat i l'Acreditació (ANECA) és la que s'encarrega de millorar la qualitat del sistema d'educació superior. D'entre els programes més interessants a escala universitària hi ha: el verifica, el monitor, l'acredita, l'acredita plus i el docenta. L'única universitat amb un informe de verificació és la de Saragossa (2009), les que han presentat avaluació són, independentment de les catalanes ja esmentades: Alacant, País Basc, Castella-La Manxa, Vigo, Extremadura, la Rioja, Cantàbria, Complutense de Madrid, Valladolid, Salamanca, Oviedo, las Palmas de Gran Canaria, la Laguna, Illes Balears, Autònoma de Madrid (2009) i la UNED i la de Múrcia també però el 2008. Les que han entregat informes de seguiment són: Castella-La Manxa (2012 i 2013), Extremadura (2012 i 2014), la Rioja (2012 i 2013), Cantàbria (2011 i 2012), Oviedo (2011, 2012 i 2013) i la UNED (2012 i 2013). I, finalment, les que han presentat informes de modificació són: Oviedo (2015), la Rioja (2015), Extremadura (2013), València (2009, 2012 i 2013), las Palmas de Gran Canaria (2014), Alacant (2013 i 2015), Illes Balears (2013), País Basc (2014), Castella-La Manxa (2014), Autònoma de Madrid (2009), UNED (2013) i la de Múrcia (2012 i 2014). Cal destacar, que universitats com la de Granada, Jaén, Málaga, Pablo de Olavide, León, Santiago de Compostela, Sevilla o la Internacional Isabel I de Castilla no hi ha constància a l'ANECA de què tinguin cap informe d'avaluació, seguiment, verificació o modificació.

Malgrat totes i aquestes verificacions de l'ensenyament de Geografia a Espanya cap d'elles ha rebut l'acreditació.

3.2 A nivell de les universitats de referència seleccionades: la situació en una d'elles

La llicenciatura de Geografia de la UNAM va ser certificada pel "Consejo para la Acreditación de Programas Educativos en Humanidades (Coapehum)". En aquest cas l'acreditació es desenvolupa per tres etapes:

1. Primera etapa
 - a. Recepció de la sol·licitud d'acreditació del programa.
 - b. Discussió de la sol·licitud pel Consell de Directors.
 - c. Entrega i acceptació de l'Instrument d'Autoavaluació.
2. Segona etapa:
 - a. Anàlisi de la informació proporcionada pel programa.
 - b. Consell de Directors procedeix a: acceptar el IAE i a fer la visita, requerir informació que falta, Acceptació del document IAE i procedir a la visita del Comitè Tècnic d'Acreditació.
 - c. Rebutjar IAE.
3. Tercera etapa
 - a. Realització de la visita
 - b. Establiment del dictamen
 - c. Aprovació el dictamen pel Consell de Directors
 - d. Entrega del dictamen a les autoritats de la institució.

Per tant, el nivell internacional de l'ensenyament de la Geografia té una qualitat superior que el de l'Estat, el qual cap Universitat ha rebut una acreditació de qualitat.

BIBLIOGRAFIA

- Agencia Nacional de Evaluación de la Calidad y Acreditación
http://www.aneca.es/var/media/150444/libroblanco_jun05_geografia.pdf
- Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya
<http://www.aqu.cat/>
- Memòria de la Universitat de Barcelona, curs 2013-2014
http://www.ub.edu/web/ub/galleries/documents/universitat/memoria_14_15.pdf
- University College London (Geography)
<http://www.ucl.ac.uk/prospective-students/undergraduate/degrees/geography-ba/>
- Universtià di Bologna (Geografia)
<http://corsi.unibo.it/geografia/Pagine/Laurearsi.aspx>
- Universidad Nacional Autónoma de México (Geografía)
<http://oferta.unam.mx/carreras/22/geografia>

** Totes les pàgines web han estat consultades durant els mesos de octubre i novembre del 2015.*